

ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ – ΠΡΩΗΝ ΛΥΚΕΙΑΡΧΗ

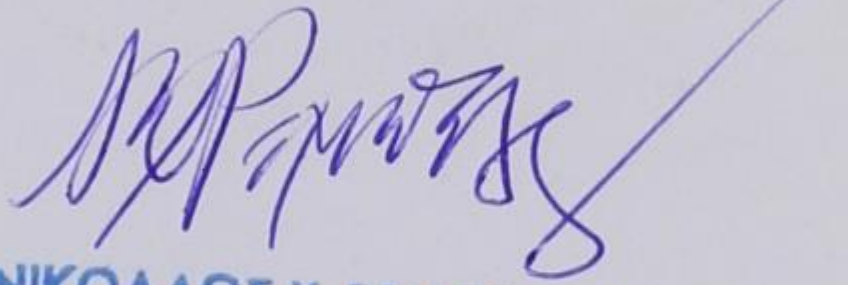
ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ – ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ – ΠΟΛΙΤΙΚΑ Κ. Λ.

1

ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ – ΠΡΩΗΝ ΛΥΚΕΙΑΡΧΗ

Δωρεά σε Συμμόρφωση
(Βιβλιοθήκη) Δήμου
Κονίτσας

7/10/2005

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Χ. ΡΕΜΠΕΛΗΣ
ΛΥΚΕΙΑΡΧΗΣ

ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ – ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ – ΠΟΛΙΤΙΚΑ Κ. Λ.

1

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Διάφορα άρθρα μου και μελετήματα (φιλολογικά, πολιτικά, θρησκευτικά, λαογραφικά κλπ.), που δημοσιεύτηκαν, κατά καιρούς, στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ», έκρινα σκόπιμο, για να μην καταστραφούν από την αναπόφευκτη φθορά του χρόνου, να τα ανασύρω από το αρχείο μου, να τα φωτοτυπήσω, έτσι ακριβώς όπως είναι στις σελίδες του περιοδικού, και ακολούθως δεμένα, έστω πρόχειρα σε 7-8 αντίτυπα, να πάρουν τη θέση τους στη βιβλιοθήκη μου, πράγμα πολύ ικανοποιητικό για μένα.

Σε μερικά άρθρα μου, που γράφτηκαν με αφορμή την επικαιρότητα (πόλεμος στη Σερβία, Αφγανιστάν, Ιράκ, οικονομικά και άλλα σκάνδαλα στην Παλαιστίνη, απρέπειες, ατασθαλίες ιερωμένων παντός βαθμού, φλυαρολογίες πολιτικών ανδρών κ.λ.π.) εκφράζω ελεύθερα και με παρρησία τις σκέψεις και απόψεις μου. Το ότι η «Εκκλησία» νοσεί, είναι γεγονός πανθομολογούμενο. Σεβαστές, λοιπόν, οι γνώμες όλων. Η πολυφωνία δεν βλάπτει, αλλ' ωφελεί. Καθένας έχει τις δικές του πεπιοθήσεις, τις δικές του ιδέες, αρκεί να τις εκφράζει με ευπρέπεια και σοβαρότητα, έστω και αν άλλοι δεν συμφωνούν μαζί του.

Αυτό τόνισε, άλλωστε, και ο αρχαίος λυρικός ποιητής Βακχυλίδης (Ε' αι. π.Χ.): «Ει δε λέγει τις άλλως, πλατεία κέλευθος» (απόσ. 37), δηλ. αν κάποιος διαφωνεί ο δρόμος είναι πλατύς.

Κόνιτσα, Αύγουστος 2005

Νικ. Χ. Ρεμπέλης

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	
ΚΟΝΙΤΣΑΣ	
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ	49.856
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ	10-10-2005
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.	398094953 ΡΕΜ

Κωδ. ΕΥΧ. 6999

Το ξεπροβόδημα στα χωριά μας προπολεμικά

ΑΠΟ ΤΟ ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΟ, ΠΡΩΗΝ ΛΥΚΕΙΑΡΧΗ

Ο Β' παγκόσμιος πόλεμος, με τις αναπόφευκτες μεταβολές και αλλαγές στην εξέλιξη πλείστων όσων πραγμάτων των τελευταίων ετών, έγινε αφορμή να ατονήσουν, να λησμονηθούν και να χαθούν ορισμένα ήθη και έθιμα, που ήταν στενά συνυφασμένα με διάφορες εκδηλώσεις και τρόπους διαβίωσης της τότε ιδιωτικής των ανθρώπων ζωής.

Σήμερα το αυτοκίνητο έφθασε και στο πλέον απομακρυσμένο χωριό του Ελλαδικού χώρου και οι συνθήκες ζωής, για όσους λίγους έμειναν στα χωριά τους, άλλαξαν ριζικά. Το ωραίο, φερ' ειπείν, έθιμο του ξεπροβοδήματος, που στο παρελθόν ήταν ένα ξέσπασμα σφοδρών συναισθημάτων, μιά βαθιά συγκίνηση, ένας σπαραξικάρδιος αποχωρισμός αγαπημένων προσώπων, που έπαιρναν το δρόμο για την ξενιτιά, δεν υπάρχει πιά.

Ας μεταφερθούμε, λοιπόν, νοερά στα χρόνια εκείνα τα παλιά κι ας παρακολουθήσουμε τον ξενιτεμό ενός δωδεκάχρονου παιδιού, που φεύγει από το χωριό για να βρει δουλειά, στα ξένα ή να δώσει εισιτήριες εξετάσεις σε Γυμνάσιο των Γιαννίνων ή

όποιας άλλης πόλης.

Προσωπικές εμπειρίες, έντονες αναμνήσεις και παιδικά βιώματα τέτοιων συγκινητικών καταστάσεων και γεγονότων, που έμειναν χαραγμένα και αποτυπωμένα ζωηρά και ανεξίτηλα στη μνήμη όλων μας, μας βοηθούν αρκετά σ' αυτή την αναδρομή.

* * *

Από βδομάδες και μήνες πρωύτερα αρχίζουν οι προετοιμασίες στο σπίτι, γιατί πολλά θα χρειαστεί το παιδί στα ξένα: βελέντζα, τσέργα, αλλαξιές ρούχων κι εσώρουχων, τσεράπια και όλα, εν γένει, τα χρειαζούμενα.

Το καλοκαίρι ροβολάει κι όσο πλησιάζει η μέρα του ξενιτεμού τόσο πιο πολύ, μεγαλώνει και θεριεύει ο πόνος κι ο καημός σ' όλους. Παραμονή αναχώρησης. Όλο το σπίτι σε κίνηση κι αναβρασμό. Τα χέρια της δόλιας μάννας "δεν της πήγαιναν" να πιάσει ζυμάρι για να φειάσει τη "χωρισμένη" πίπα, που θα χρειαζόταν για το δρόμο. Γύριζε δώθε, κείθε, μην ξεχάσει τίποτε. Τα χέρια της είχαν ξυλαβιάσει απ' της καρδιάς το σφίξιμο. Ένα κόμπο αισθάνονταν να της πνίγει το λαιμό.

νημα. Μπροστά στην πόρτα το παιδί, δραςκελώντας το κατώφλι, κλοτσάει, κατά το έθιμο, ένα χάλκινο αγγειό, γεμάτο νερό, που μέσα έβαλαν ένα φλωρί ή άλλο νόμισμα και ένα κλαδί κρανιάς.

Τα “ώρα καλή” παίρνουν και δίνουν με φιλοδωρήματα “φραγκοδίφραγκα” και τάλληρα, τυλιγμένα με λίγο χορταριασμένο χώμα, σύμβολο κι αυτό του δεσμού κάθε ξενιτεμένου με την πατρώα γη και το σπίτι. Κι όλοι προχωρούν. Στη ράχη, στον Αϊ Κωνσταντίνο, κάθε ταξιδιώτης, λοξοδρομάει λίγο ν’ ανάψει ένα κερί, κι από το μέρος αυτό πολλοί γυρίζουν πίσω, γιατί φωνάζει ο Κιάδης, ο κερατζής, να μη χασομερούν και θα τους φάει η ζέστη στην ποταμιά.

Συγκινητική και πικρή η στιγμή του αποχωρισμού στον Αϊ Μηνά της Πυρσόγιαννης. Ποιός πρωτοταξίδεψε και δεν τη θυμάται! Βουΐζει το κεφάλι όλων. Κλάματα, αναφιλητά, στενάγματα. “Μην αραθυμάς και μη χολιάζ’ς, καρδούλα μου, ακούγεται η φωνή της μάννας, σβησμένη και τρεμουλιαστή, και μέσα της η καρδιά της φουρτούριζε και χούχλαζε από το μεγάλο πόνο.

Κι απ’ τη ράχη αυτή του Αϊ Μηνά, όλοι όρθιοι και μαρμαρωμένοι, ανεμίζουν μαντήλια στον αέρα, ώσπου να “σκαπετήσουν” κάτω στο εικόνισμα.

Ύστερα, σωριάζονται κατά και η μάννα γέρνει το κεφάλι “ταπίκουπα” στο χώμα. Πού και πού ανασπκώνεται και αγναντεύει προς το εικόνισμα. Δεν της έκαν’ η καρδιά να ξεκολλήσει το μάτι της απ’ τη ραχούλα, που τους κατάπιε. “Της έρχονταν αχαμνά” να φύγει απ’ εκεί. Νόμιζε ότι θα ξεμυτήσει πάλι στη ραχούλα.

* * *

Κι ύστερα ο δρόμος του γυρισμού για το χωριό. Βαριά σέρνουν τα πόδια τους προς τον Αϊ Δημήτρη και τη Ζιαρνοβότα, την κρύα αυτή βρύση με το καλό νερό, όπως το δηλώνει και το όνομά της το παλιό, το σλαβικό (Ζια-άρνο-βόντα = για καλό νερό).

Σαν κοντοζυγώνουν στη βρύση, να πάρουν μιάν ανάσα, να ξεδειλιάσουν λίγο και να δροσίσουν το ξερό το στόμα τους, ένα παραπονιάρικο τραγούδι ακούγεται. Εκεί, δίπλα στη βρύση, σ’ ένα κηπάρι, μιά Πυρσογιαννίτσα ποτίζει και σιγοτραγουδάει:

“... Τί να σου στείλω, μάτια μου,
τί να σου προβοδήσω;
Σου στέλλω μήλο σέπεται,
κυδώνι μαραγκιάζει.
Σου στέλλω και το δάκρυ μου
σ’ ένα λιχνό μαντήλι.
Το δάκρυ μ’ είναι καυτερό
και καίει το μαντήλι”.

Αποσταμένοι όλοι σωριάζονται στον όχτο της βρύσης. Ρουφούν νερό με το πλόχερο και ξεδιψασμό δεν έχουν. Κι η γυναίκα, που πότιζε, πλησιάζει στο φράχτη. “Μη βωλοδέρνεσαι και μην πικροχολιάζ’ς, της λέει κοντά είν’ τα Γιάννινα. Με το “κολάϊ” θα το συνηθίσ’ς, όπως το συνήθ’σα κι εγώ, που ταξίδεψα το Πάσχα το γιό μου στην Αμερική. Γλιέπ’ς, ζιουρισμέν’ και καμινιασμέν’ είμαι, πλιότερο από τ’ εσένα...”. Είπε, και σκούπισε με το τσίπ’ της ποδιάς της τα λουγρωμένα μάτια της.

Ειούτες ανηφόρισαν για το χωριό. Καθώς περβατούν, πανώδρομα και κατώδρομα, κόβουν κλαδιά από κρανιά και κέδρο κι όταν φτάσουν στο σπίτι, τα τσιπώνουν απ’ εδώ και απ’ εκεί στην πόρτα. Κι ύστερα μπαίνουν μέσα. Μαύρο κι άραχνο το σπίτι. Στούρος φαίνεται. Η μάννα σωριάζεται στο μπάσι και δεν μπορεί να “συμμάσ’ τη συλλοή της”. Όλα της φαίνονται “ερημιά κι απόρια”. Τα δάκρυα δεν έχουν σωμό.

Μαύρο γκιντέρ’ της αριδάει τα σωθικά.

Μέσα σ’ αυτή την ταραχή κάποια είπε: “Τί θα φάμε το γιόμα;”. Άψιωσε η μάννα. “Άϊντε, μωρέ γιέ μ’, τους λέει, “δεν σας μέλ’ τέσσερα”. Ο νους σας στο φαΐ και στα “πέρ’ αμπέλια”. Μη με ρωτάτε. Χαψιά δεν μου κατεβαίν’. Τίποτα δεν μπορώ να σκαπετήσω. Ρίξτε ένα ντοματόρυζο. Έχει και ξινόγαλο. Τρίψτε ψωμί στο νταβά και φάτε.

Μόν’ λίγο νερό θέλω, να μου φύγ’ η πικράδα κι η φαρμακάδα απ’ το στόμα. Πάργα έπιακ’ η γλώσσα μου... μαρτάριασε...”.

Έτσ’ απλοήθηκε αυστηρά κι επιταχτικά.

Το ίδιο ροβολούν κι οι άλλες μέρες, ώσπου ήρθε το γράμμα, που με λαχτάρα όλοι καρτερούσαν. Η μάννα το άρπαξε, το φίλησε και σαν το διάβασε και το ξαναδιάβασε, το ’βαλε βαθιά στον κόρφο της.

Ήταν το πρώτο γράμμα απ’ τον πασιά της, το βλαστάρι της!....

ΕΠΑΝΕΚΔΟΘΗΚΕ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΧΑΡ. ΡΕΜΠΕΛΗ
“ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ”

«Λαογραφικά-Γλωσσικά»

Για την προμήθεια απευθυνθείτε:

Νικ. Ρεμπέλης, Κόνιτσα Τηλ. 26550 23071 Βιβ/λια Ιωαννίνων: 1) Δωδώνη, Μικ. Αγγέλου 27, 2) Δωδώνη, 28 Οκτ. 25, 3) Κωνή Αλ. Διάκου 12, 4) Κόνιτσα βιβλ. Πλουμής, 5) Διον. Γκάσιος, Κόνιτσα

ΜΠΑΧΑΛΟ ΣΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΟ, ΠΡΩΗΝ ΛΥΚΕΙΑΡΧΗ

Από καιρό τώρα όλοι μας παρακολουθούμε με έκπληξη και αγωνία όσα θλιβερά και παράδοξα συμβαίνουν στους Αγίους Τόπους, με κύριο πρωταγωνιστή τον πείσμονα και οργίλο Πατριάρχη Ιεροσολύμων κ. Ειρηναίο, ο οποίος φαίνεται πως έχασε κάθε ίχνος στοιχειώδους ψυχραιμίας, αυτοσυγκράτησης και αξιοπρέπειας.

Ο κόσμος με αισθήματα ανδίας βλέπει και ελεεινολογεί τους πρωτεργάτες του εκτραχηλισμού των Αγιοταφικών Πατέρων, οι οποίοι στις άγιες μέρες προ του Πάσχα, αλλά και λίγο μετά το “Χριστός Ανέστη” ασχημονούν αδιάντροπα και εξευτελίζουν, με την ήκιστα σε ιερωμένους αρμόζουσα συμπεριφορά τους, κάθε ιερό και όσιο. Εύγε! “Πάντα τα έθνη κροτήσατε χείρας!”.

Πείσματα καλογερίστικα, βαριές ύβρεις, απαράδεκτοι διαξιφισμοί, παράνομες ενοικιάσεις και πωλήσεις εκτάσεων γης από τον Πατριάρχη και τους συν αυτό, σκανδαλώδεις οικονομικές ατασθαλίες και άλλα φαιδρά και ακατονόμαστα συνθέτουν μια φρικτή εικόνα καταρράκωσης του Πανάγιου Τάφου από Αγιοταφίτες, εκπροσώπους, υποτίθεται, (τρομάρα τους) του Θεού επί της γης, και μάλιστα εκεί όπου σταυρώθηκε ο Χριστός, που κήρυξε την α-

γάπη, την ταπεινοφροσύνη και τη συναδέλφωση όλων των ανθρώπων.

Και ο Πατριάρχης, του οποίου το κύρος (αν ποτέ είχε) ετρώθη ανεπανόρθωτα, αρνείται να παραιτηθεί, παρά τις αποδοκιμασίες των αντιφρονούντων, τους οποίους εκείνος ωρυόμενος υβρίζει, απειλεί και αποκαλεί σκουλήκια.

Γραφική εικόνα μέσα σ’ αυτό το μπάχαλο παρουσίασε κάποιος Μητροπολίτης με λευκή γενειάδα, φίλα προσκείμενος στον Πατριάρχη, ο οποίος, έξαλλος και εκτός εαυτού, άρχισε να φιλοδωρεί έτερον Ιεράρχη με παρατεταμένες μούντζες δι’ αμφοτέρων των χειρών, αναθεματίζοντας συγχρόνως “τη μάννα και τον πατέρα” κάποιας δημοσιογράφου, η οποία τον ρώτησε κάτι!..

Είδε ο κόσμος ακόμη στα κανάλια κληρικούς διαπληκτιζομένους και μόνον ουχί συμπλεκομένους στο προαύλιο, προς δόξαν της Αναστάσεως του Κυρίου, και άλλους να κρατούν σφικτά μεγάλες σακκούλες με χαρτονομίσματα, που άρπαξαν την τελευταία στιγμή από το ταμείο του Πατριαρχείου, προτού κι αυτά κάνουν φτερά από τους επελθόντες ρασοφόρους του κ. Ειρηναίου.

* * *

Αμύθητη η κινητή και ακίνητη πε-

ριουσία της Αγιοταφικής Κοινότητας, που υπολογίζεται σε δισεκατομμύρια ευρώ! Τεράστιες εκτάσεις γης στα Ιεροσόλυμα, Αθήνα και όπου αλλού. Ξενοδοχεία παραθαλάσσια, πολυκατοικίες, θέατρα, ολόκληρα οικοδομικά τετράγωνα, καταστήματα, δασικές εκτάσεις και άλλα, ων ουκ έστι αριθμός, είναι κτήματα του Πατριαρχείου. Ανυπολόγιστα τα χρήματα από τα ενοίκια, που εισρέουν στο ταμείο του. Και φρίπτει κανείς, όταν σκέπτεται ότι υπάρχουν, άνθρωποι φτωχοί, δυστυχισμένοι, χωρίς σπίτι, που ζουν με μια πενιχρή σύνταξη.

Και να σκεφτεί κανείς ακόμη ότι κάθε χρόνο, σε τακτή μέρα περιφέρεται δίσκος στις εκκλησίες για τον (άκουσον, άκουσον!) Πανάγιο Τάφο. Ναι, έρανος για τον Πανάγιο Τάφο, σα να μην τους φτάνουν τα αμύθητα πλούτη τους!... Φρίξον ήλιε!

Και ο ευσεβής λαός, απείρως ευσεβέστερος όλων αυτών των τραμπούκων ρασοφόρων Αγιοταφικών, που με αναίδεια και χωρίς να ερυθριούν κηρύπτουν "πίστη στο Χριστό", δίνει και δίνει χρήματα σε όλους τους εράνους (της Αγάπης, της μονής Σινά, Ιεραποστολών κ.λ.), από τα οποία, τις οίδε, πόσα απ' αυτά φθάνουν στον προορισμό τους. Καιρός πολλοί να προβληματιστούν.

Υπάρχουν πλούσιοι, που αφήνουν κληροδοτήματα, περιουσίες, κινητά

και ακίνητα μεγάλης αξίας στον Πανάγιο Τάφο, σε Μτροπόλεις, μοναστήρια.

Πάμπολλα τα αφιερώματα, τα τάματα, χρυσοί σταυροί, κοσμήματα, δακτυλίδια ολόχρυσά με πολύτιμους λίθους, πολλά από τα οποία καταλήγουν σε κοσμηματοπωλεία των Αθηνών!... Είναι εξοργιστικό να υπάρχει φτώχεια, ανέχεια και πείνα, κι εκεί κάτω στα Ιεροσόλυμα να θησαυρίζουν οι εκάστοτε Πατριάρχες και οι περί αυτούς, εκεμεταλλευόμενοι τον Πανάγιο Τάφο και την ειλικρινή ευσέβεια των πιστών. Έλεος πια στην απροκάλυπτη υποκρισία.

Πριν από τρία χρόνια έφεραν από τα Ιεροσόλυμα ... θαυματουργή χρυσοποίκιλτη εικόνα της Παναγίας για "προσκύνημα" προς τόνωση, δήθεν, του θρησκευτικού αισθήματος των Ελλήνων (ας τονώσουν πρώτα το δικό τους), στην πραγματικότητα όμως για αργυρολογία και ενίσχυση του βαλαντίου ενός άφρονος Πατριάρχη. Σκέτη και κραυγαλέα επαιτεία και ειδωλολατρία. Ας ξυπνήσουν, τέλος πάντων, όλοι, ύστερα απ' όσα βλέπουν κι ας βοηθήσουν κατ' άλλον τρόπο φτωχούς και δυστυχισμένους.

* * *

Και ο χορός των οικονομικών σκανδάλων θα συνεχίζεται, μέχρις ότου εμφανιστεί, τις οίδε, κάποιος νέος Προφήτης, με φραγγέλιο (μα-

στίγιο) στο χέρι, μεγαλύτερο από εκείνο του Χριστού, για να διώξει κακήν κακώς όλους αυτούς τους τιμαριούχους, δούλους του χρήματος, οι οποίοι θησαυρίζουν και εκμεταλλεύονται, με τα Άγια των Αγίων, πακτωλούς χρημάτων και ανυπολόγιστα έσοδα ενοικίων και προσφορών.

Αν ο φτωχός Χριστός υποψιαζόταν ότι ο Πανάγιος Τάφος θα καταντούσε μιά εύρωστη κερδοφόρα οικονομική επιχείρηση των Αγιοταφικών Ιεραρχών και μια ανθηρή και αέναη χρυσοπηγή πλουτισμού πολλών Πατριαρχών (αψευδής μάρτυς τα τελευταία γεγονότα, που μιλούν μόνα τους), σίγουρα τότε θα είχε παρακα-

λέσει τους Ρωμαίους στρατιώτες να στήσουν το Σταυρό του Μαρτυρίου σε μέρος απόκεντρο, κρυφό και άγνωστο, μακριά, πολύ μακριά από το Γολγοθά!.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ: Κρίμα, που ο διαβόητος έμπορος ναρκωτικών Βαβύλης, ευνοούμενος του κ. Χριστοδούλου, βρίσκεται φυλακισμένος στη Μπολώνια και δεν μπορεί, με εντολή, πάλι, βέβαια, του Αρχιεπισκόπου, να πάει κάτω στα Ιεροσόλυμα, για να βοηθήσει τον αμαρτωλό Πατριάρχη, ο οποίος, παρ' όλα όσα έγιναν, πήρε και εφέτος από τον Πανάγιο Τάφο, κατόπιν... θαύματος, το Άγιον Φως και το μετέδωσε στους πιστούς!... Σχόλιο επ' αυτού ουδέν. «Ο νοών νοεΐω».

Ο Χριστός Ζανασταφρώνεται

ΑΠΟ ΤΟ ΝΙΚ. ΡΕΜΠΕΛΗ

Κατάπληκτοι όλοι παρακο-
λουθούν τη μεγάλη κρίση,
που ξέσπασε στην Εκκλη-
σία και τη Δικαιοσύνη με ανάμειξη
αστυνομικών, δικηγόρων, ιατρών
κ.λ. Κρίση ηθική, πολιτική, κοινωνι-
κή. Σήψη, κακοσμία, πνιγνρές ανα-
θυμιάσεις αναδύονται από παντού
και προκαλούν θλίψη, απδία και α-
πογοήτευση στον ελληνικό λαό. Υ-
ψηλόβαθμοι επίορκοι δικαστικοί λει-
τουργοί, αντί να λάμπουν ως πολύτι-
μοι αδάμαντες στο ναό της Θέμιδος
και να απονέμουν με υπευθυνότητα,
αμεροληψία και ευθυκρισία «δικαιο-
σύνη» στους πολίτες, βυθίστηκαν σε
βορβορώδη τέλματα και λασπόνερα
διαπλοκών και διαφθοράς και ενε-
πλάκησαν σε κυκλώματα οικονομι-
κών σκανδάλων.

Σε πολλά δισεκατομμύρια ευρώ α-
νέρχεται η τεράστια περιουσία της Εκ-
κλησίας. Πλούσιοι Μητροπολίτες με πα-
χυλά εισοδήματα, ανθηρά κληροδοτή-
ματα, πολυτελείς παραθαλάσσιες επαύ-
λεις, βροντερά παγκάρια μοναστηριών
κ.λ. αποτελούν σκέτη και κραυγαλέα
πρόκληση σε φτωχούς, άστεγους και
χαμηλοσυνταξιούχους.

Φαίνεται καθαρά πως πολλοί ιε-
ράρχες, που εμπλέκονται και σε ροζ
σκάνδαλα, λησμονούν εκείνο που εί-
πε ο Χριστός: «Μη θησαυρίζετε υμίν

(=χάριν του εαυτού σας) θησαυρούς
επί της γης» (Ματθ. στ. 19). Και αλ-
λού: «Υμείς εστέ το άλας της γης· ε-
άν δε το άλας μωρανθεί, εν τίνι αλι-
σθήσεται;». Κι ακόμη τόνισε πως το
λύχνο τοποθετούν όχι κάτω από κά-
ποιο αγγείο, αλλά ψηλά στο λυχνο-
στάτη, για να φωτίζει σ' όλο το σπίτι.

Φαίνεται όμως ότι «το άλας εμω-
ράνθη» και όλη η διδασκαλία του
Ναζωραίου πόρρω απέχει από του
να ενοχλεί, έστω και αμυδρά, τα ώτα
αρκετών κληρικών πάσης βαθμίδος.

Γεγονός, πάντως, είναι ότι το κύρος
της Εκκλησίας ειρώθη ανεπανόρθωτα,
εξ αιτίας της αξιοκατάκριτης διαγωγής
ανάξιων ιεραρχών, οι οποίοι με τα πλού-
τη και την ανάρμοστη συμπεριφορά
τους προκαλούν στους πιστούς δυσμενή
εις βάρος τους σχόλια.

Και ο νους καθενός, θέλοντας και
μη, στρέφεται αυτές τις μέρες στον
αοίδιμο εκείνο Ιεράρχη Σεβαστιανό,
ο οποίος, όπως λένε, φορούσε στο
νοσοκομείο μπαλωμένο πανταλόνι
και, σύμφωνα με τη διαθήκη του, ά-
φησε στους συγγενείς του την καλή
του ευχή και μόνο. Τέτοιοι ιεράρχες
αποτελούν σεμνό της εκκλησίας καύ-
χημα και εγκαλλώπισμα.

Εύλογο, όμως, πλανάται το ερώ-
τημα: θα γίνει κάθαρση σε βάθος, ό-
πως τονίζει ο Αρχιεπίσκοπος και επί-

μονα ζητάει ο λαός; Η πλειονότητα των Ελλήνων αμφιβάλλει, γιατί πιστεύει ότι ο κ. Χριστόδουλος, και δι' άλλους λόγους και δια το ήπιον του χαρακτήρος του, δεν φαίνεται διατεθειμένος να βάλει βαθιά το μαχαίρι ως το κόκκαλο, για να καθαρίσει τη σαπίλα τόσο του στενού του περιβάλλοντος, που τον εξέθεσε, όσο και των άλλων, πάσης φύσεως, επαίσχυντων κρουσμάτων, που διαπιστώνονται σε άλλες Μητροπόλεις, Αυτή είναι, δυστυχώς, η αλήθεια. Πολλά θα κουκουλωθούν και ο σάλος σιγά σιγά θα καταλαγιάσει.

* * *

Και όμως η Εκκλησία χρειάζεται βαθιές τομές, αλλαγές και μεταρρυθμίσεις, για να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων και των σημερινών καιρών, έτσι ώστε ν' αποκτήσει την αναγκαία πνευματικότητα. Χρειάζεται ν' ανανεωθεί και, πρώτ' απ' όλα, να χριστιανοποιηθεί εξ αρχής, να αναβαπτισθεί στα νάματα του Ιορδάνη και ν' αναστηθεί εκ νεκρών, αν θέλει ν' ανταποκριθεί στην υψηλή αποστολή της. Οφείλουν τα υγιά στελέχη της Εκκλησίας, με τον Αρχιεπίσκοπο επικεφαλής, να διαλύσουν αμαρτωλά κυκλώματα και κλίκες κληρικών, οι οποίοι, σα σκουλήκια, υφέρπουν δολίως σε θέσεις κλειδιά της Αρχιεπισκοπής, και κολακεύοντας και λιβαρίζοντας καιροφυλακτούν να αναρριχηθούν όλο και πιο ψηλά, είτε το αξί-

ζουν είτε όχι. Και γνωρίζουν οι κληρικοί, καλύτερα από τους λαϊκούς, ότι στην πιο συνταρακτική στιγμή της θείας λειτουργίας και στη βαρυσηματη φράση «Τα σα εκ των σων Σοί προσφέρομεν κατά πάντα και δια πάντα», η προσωπική αντωνυμία «Σοί» αναφέρεται στο πρόσωπο του Χριστού και όχι στο βωμό εφήμερων απολαύσεων και χαμερπών επιδιώξεων πλουτισμού, που καταλήγουν στη χλιδή, την πολυτέλεια και τον έκλυτο και ανήθικο βίο.

* * *

Η κρίση της Εκκλησίας συγκλόνισε όλους και το γόπτρο του Αρχιεπισκόπου επλήγη καίρια. Έτσι, και σε περίπτωση που ο ίδιος είναι αμέτοχος σε όλα αυτά και άμοιρος ευθυνών, το βέβαιο είναι ότι ο άλλοτε πειστικός και φλογερός του λόγος δεν θα έχει πια, για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα, την προηγούμενη δύναμη, αίγλη, επιρροή και απήχηση στους πιστούς.

Υποστηρίζουν τελευταία οι άγιοι Πατέρες πως η Εκκλησία δέχεται καλοστημένες επιθέσεις από διάφορα εχθρικά κέντρα. Πλάνη μεγάλη. Οι ίδιοι δημιούργησαν τις ανωμαλίες, που χρειάζονται κάθαρση. Οι αρχαίοι Έλληνες έλεγαν: «Ο τρώσας και ιάσεται» δηλ. εκείνος που πλήγωσε, αυτός θα θεραπεύσει την πληγή. Και στην προκειμένη περίπτωση οι αχρείοι και ανάξιοι κληρικοί οφείλουν με ειλικρινή μετάνοια και συντριβή

καρδιάς να αναγνωρίσουν τα λάθη και τα αμαρτήματά τους και να σταματήσει ο σάλος, γιατί δεν είναι δυνατόν το Πανελλήνιο, εβδομάδες τώρα να ασχολείται με τα καμώματα ανάξιων λειτουργών του Υψίστου. Έλεος πια!... Και, βέβαια, η Εκκλησία, ως θεσμός, και μάλιστα ιερός, δεν φταίει σε τίποτε, όπως δεν φταίει π.χ. κάποια υγειονομική υπηρεσία, ως έννοια αυτή καθ' εαυτήν, αν μερικοί γιατροί δεν κάνουν καλά τη δουλειά τους. Άρα, η Εκκλησία δεν βιάζεται, τα πρόσωπα κατακρίνονται. Πάντως, με απόσχιση ευθυνών, με ημίμετρα για το «θεαθήναι» με προσευχές, παρακλήσεις, αγρυπνίες στους ιερούς ναούς, με ξόρκια και ψαλμούς του αμαρτωλού Εβραίου Προφητάνακτα Δαβίδ, η κρίση, η οποία από χρόνια επωαζόταν, δεν αποτρέπεται εύκολα, η νόσος δεν θεραπεύεται, αλλά, τουναντίον, σε περίπτωση κουκουλώματος, η σαπίλα θα προχωρεί και τα πυώδη αποστήματα θα εισχωρούν, όλο και πιο βαθιά, στο σώμα της Εκκλησίας και, Κύριος οίδε πότε θα σκάσουν πάλι.

Πριν τελειώσω, ας μου επιτραπεί να κάνω μία σκέψη, υποθετική βέβαια: Αν ερχόταν σήμερα ο Χριστός στη γη, και έβλεπε όλα αυτά, το πρώτο που θα έκανε θα ήταν να αποσχηματίσει αρκετούς... γραφικούς Ιεράρχες και να μοιράσει όλη την αμύθητη κινητή και ακίνητη περιουσία της Εκκλησίας και των πλούσιων

μοναστηριών και Μητροπόλεων (υπάρχουν και φτωχές ακριτικές Μητροπόλεις) στους φτωχούς, για τους οποίους, όταν ζούσε, ενδιαφέρθηκε ιδιαίτερα, άσχετα αν, με την ενέργειά του αυτή, θα προκαλούσε την οργή και το φθόνο των θιγομένων Ιεραρχών, οι οποίοι θα τον υπέβλεπαν, επειδή θα τάραζε την καλοπέρασή τους και θα έπληπτε τα συμφέροντά τους. Οφείλω εδώ να διευκρινίσω ότι υπάρχουν και κληρικοί, πάσης βαθμίδος, αξιέπαινοι και αφιλοκερδείς, που έχουν στο ενεργητικό τους σπουδαίο φιλανθρωπικό έργο, όπως συσσίτια για φτωχούς κ.λ., τους οποίους ο λαός δεόντως εκπιά, ακριβώς γιατί αναγνωρίζει την πλούσια προσφορά τους, που εκδηλώνεται με έργα και όχι μόνο με λόγια. Συμπερασματικά θα έλεγα, με όλα αυτά, που γίνονται, ο Χριστός ξανασταυρώνεται από ανάξιους, κερδομανείς, ανήθικους σύγχρονους Φαρισαίους λειτουργούς του Υψίστου, οι οποίοι δεν πιστεύουν σε τίποτε απ' όσα κηρύττουν και «δεν έχουν Θεό μέσα τους», όπως χαρακτηριστικά λέει ο λαός.

Και θα σταυρώνεται «εσ αεί», εφ' όσον οι ηγέτες της Εκκλησίας, πρωτοστατούντος του λαλίστατου, κατά τα άλλα, Αρχιεπισκόπου, δεν θα τολμήσουν να πάρουν γενναίες και ριζοσπαστικές αποφάσεις, με σκοπό, την άπαξ διά παντός, ριζική κάθαρση, εξυγίανση και απομάκρυνση όλων εκείνων των βδελυρών αποβρασμάτων που μολύνουν, εκθέτουν και καταρρακώνουν το κύρος της Εκκλησίας.

Η Πολιτική ρητορεία (Σκέψεις και προσδοκίες)

ΑΠΟ ΤΟ ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΟ, ΠΡΩΗΝ ΛΥΚΕΙΑΡΧΗ

Από τον καιρό που το προεκλογικό κλίμα, μέρα με τη μέρα, όλο και περισσότερο φουντώνει με τις αγορεύσεις των πολιτικών, εύλογο είναι ν' ανατρέξει κανείς στο μακρινό παρελθόν, στην αρχαία Ελλάδα, στην οποία η ρητορεία είχε αναπυχθεί στον υπέρτατο βαθμό, ιδιαίτερα μετά το 404 π.Χ. Το δημοκρατικό πολίτευμα της Αθήνας, η Εκκλησία του Δήμου, η ελεύθερη σκέψη και οι πολλές δίκες ευνόησαν την καλλιέργεια του ρητορικού λόγου.

Στα έπη του Ομήρου βρίσκουμε τα πρώτα στοιχεία της έμφυτης ρητορείας, δηλ. της ευγλωπτίας, με την οποία ήσαν προικισμένα ορισμένα άτομα, ικανά να αγορεύουν και να πείθουν το ακροατήριο.

Ο τέλειος ήρωας έπρεπε να είναι «μύθων ρητήρ και πρηκτήρ έργων» (Ιλ. Ι 443), δηλ. έξοχος στους λόγους και στις πράξεις.

Ονομαστός για την πειθώ, που ασκούσε στους Αχαιούς ήταν ο βασιλιάς της Πύλου Νέστωρ «του και από γλώσσης μέλιτος γλυκίων ρέεν αυδή». Και ο Οδυσσέας διέπρεψε για την ευγλωπτία του. Λέγει ο Όμηρος (Ιλ. Γ 218): Όταν σηκωνόταν να μιλήσει, έστεκε ακίνητος και κοίταζε προς τα κάτω, καρφώνοντας τα μάτια του στη γη, «σκήπτρον δε ούτ' οπίσω ούτε

προπρηνές ενώμα» δηλ. το σκήπτρο ούτε πίσω ούτε εμπρός κινούσε. Ο στίχος αυτός μας πληροφορεί πως άλλοι ρήτορες, όταν μιλούσαν, κινούσαν άνω, κάτω, δεξιά, αριστερά το σκήπτρο, για να κάνουν πιο ζωντανό, πιο πειστικό το λόγο τους. Και σήμερα πολλοί χειρονομούν, όταν μιλούν· μόνο που χρειάζεται μέτρο σε όλα, «τη χειρί, αλλ' ου τω θυλάκω», όπως έλεγαν, για κάθε υπερβολή, οι αρχαίοι Έλληνες.

Την αγάπη των προγόνων μας για τη ρητορεία δείχνουν και πολλά ονόματα (Ευαγόρας, Πρωταγόρας, Πυθαγόρας κ.λ.) κι ακόμη να σημειωθεί ότι η μάχη, όπως και η αγορά (συνέλευση), λεγόταν «κυδιάνειρα», επειδή δόξαζε τους άνδρες.

* * *

Αρκετά χρόνια πριν από την έναρξη του Πελοπ/ακού πολέμου δεσπόζει στην Αθήνα ο μέγας πολιτικός ανήρ Περικλής με τη ρητορική του δεινότητα, εξ απίας της οποίας απεκλήθη «Ολύμπιος». Ήξερε να μαγεύει το πλήθος με την πειστικότητα και τη γοητεία του λόγου του.

Ο Περικλής, πριν ανέλθει στο βήμα, ευχόταν στους θεούς να τον προφυλάξουν να μην πει κάποιο ανάρμοστο λόγο. Ποτέ δεν παρασυρόταν από το λαό, αλλ' αυτός τον καθοδηγούσε σ'

εκείνο που ήταν συμφέρον και ωφέλιμο για την πόλη. Γράφει ο Θουκυδίδης (Β. 65): «Δεν αντλούσε τη δύναμή του με παράνομα μέσα και από ύποπτες πηγές, δεν καλόπιανε το πλήθος ούτε το κολάκευε με τη ρητορεία του, αλλά με το κύρος και την υπόληψη, που είχε, μπορούσε να εναντιωθεί και ν' αντιμιλήσει, αψηφώντας τη δυσареσκεία και την οργή, που θα προκαλούσε ο λόγος του. Όταν έβλεπε ότι οι Αθηναίοι αποκτούσαν αλαζονεία, τους ήλεγχε...» Χαρακτηριστικά τα πιο κάτω λόγια του (Β. 60). "Όταν ένας ιδιώτης ευτυχεί ο ίδιος ως άτομο, αλλά η πατρίδα του καταστρέφεται, τότε καταστρέφεται κι αυτός ο ίδιος, όταν όμως δυστυχεί σε μία πατρίδα, που ευημερεί, τότε έχει πολλές ελπίδες να σωθεί κι αυτός».

Και συνεχίζει: «Οργίζεσθε εναντίον μου, ο οποίος δεν θεωρούμαι ότι είμαι κατώτερος από κανένα σας και στο να επινοώ τα δέοντα και να μπορώ να ερμηνεύω αυτά στο λαό· επί πλέον αγαπώ την πατρίδα και είμαι ανώτερος χρημάτων».

Ιδού το μέγα προσόν παντός πολιτικού ανδρός: να μπορεί να συλλαμβάνει στο μυαλό του όσα πρέπει, κι αυτά να έχει την ικανότητα να τα εξηγεί δεόντως στο λαό· κι ακόμα να είναι φιλόπατρις και αδωροδόκητος.

Ας προσέξουν, λοιπόν, οι πολιτικοί μας αυτή τη βαθυστόχαστη ρήση του Περικλή κι ας κρίνουν μόνοι τους αν επιτελούν στο ακέραιο το καθήκον τους προς την πατρίδα και τους συ-

μπολίτες τους, ιδιαίτερα, όμως, ας είναι ανώτεροι χρημάτων, άψογοι και άμεμπτοι σε ύποπτες συναλλαγές και διαπλοκές, που υποβαθμίζουν το κύρος και την υπόληψη παντός πολιτικού ανδρός.

Ο Περικλής επεδίωκε να κατευθύνει το λαό σε δρόμο ασφαλή, επισημαίνοντας τα λάθη του. Η κολακεία ήταν ξένη στο χαρακτήρα του. Μπορεί να τον δυσανεσπούσε και να τον πίκραινε, αλλ' αυτό δεν τον ενδιέφερε, γιατί ο σκοπός του ήταν να λέει τα χρήσιμα και την αλήθεια.

Την ίδια τακτική ακολούθησε αργότερα και ο Δημοσθένης (383-322 π.Χ.), που ήλεγχε πάντοτε την αδράνεια των Αθηναίων, έλεγε την αλήθεια, όσο πικρή κι αν ήταν και διεκήρυττε πως η τήρηση και η πιστή εφαρμογή των νόμων εξασφαλίζει το μεγαλείο της πατρίδος.

Γράφει (Ολυνθ. Β. 10): Γιατί νομίζω ότι, όπως τα κάτω μέρη μιάς οικίας (θεμέλια), ενός πλοίου πρέπει να είναι ισχυρότατα, με τον ίδιο τρόπο οι αφητηρίες και οι βάσεις των πολιτικών πράξεων πρέπει να είναι ειλικρινείς και δίκαιες».

Ο Δημοσθένης εναντιωνόταν ακόμη και στο κόμμα του, το αντιμακεδονικό, γιατί πίστευε πως το υπέρτατο προτέρημα κάθε πολιτικού ανδρός είναι να λέει ευθαρσώς και με παρρησία τη γνώμη του.

* * *

Με αυτά τα λίγα που ανέφερα (παρέλειψα πολλούς άλλους ρήτορες) διαπι-

στώνει κανείς πώς ασκούσαν την πολιτική οι συνετοί εκείνοι πολιτικοί άνδρες. Και θα έλεγα πως οι σημερινοί πολιτικοί όλων των κομμάτων (όπως ~~είναι~~^{ήταν} οι στρατιωτικοί παντός βαθμού και σώματος) πολλά θα είχαν να ωφεληθούν από τη μελέτη του Θουκυδίδη, του Δημοσθένη, του Πλάτωνα, του Αριστοτέλη και άλλων αρχαίων συγγραφέων. Προσωπικά πιστεύω πως ο Κων/νος Καραμανλής, όταν βρισκόταν στο Παρίσι, είχε εγκύψει στη μελέτη του Δημοσθένη και του Θουκυδίδη: Αυτό το διαπίστωνε κανείς στους λόγους του, που εξεφώνησε μετά την επιστροφή του στην Ελλάδα (1974), στους οποίους παρέθετε απόψεις, που θύμιζαν, σ' έναν, προσεκτικό ακροατή, βαθυστόχαστες σκέψεις του Θουκυδίδη και του Δημοσθένη.

* * *

Σήμερα η πολιτική ρητορεία ξέπεσε πολύ. Σκέτος βερμπαλισμός, «έπεα περόεντα», μεγαλοστομίες προς άγρα ψήφων. Μιά, όμως, που μιλήσαμε για την αρχαία πολιτική ρητορεία, δεν θα ήταν άσκοπο, ακροθιγώς, να πούμε, με κάθε ειλικρίνεια, λίγα λόγια για μερικούς πολιτικούς της εποχής μας, χωρίς καμιά πρόθεση να θίξω ή να υποτιμήσω κάποιον. Θα έλεγα, μόνο, εκ προοιμίου, ότι ο πιο καλός ρητορικός λόγος, στο στόμα αδέξιου ομιλητή, κουράζει και απογοητεύει· αντίθετα, ένας μέτριος λόγος, εκφωνούμενος από έναν γόνιμο ομιλητή συναρπάζει και ενθουσιάζει το πλήθος.

Πολλοί πολιτικοί διέπρεψαν, ως ρήτορες, στο βήμα της Βουλής και στα

μπαλκόνια των προεκλογικών συγκεντρώσεων. Αναφέρω μερικούς. Ευφραδής και εύγλωττος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Στεφανόπουλος. Σαφής στη σκέψη και την έκφραση με άριστη δομή λόγου. Πειστικός και γλαφυρός ο κ. Μητσοτάκης στο βήμα της Βουλής· αντίθετα, στις υπαίθριες προεκλογικές συγκεντρώσεις ο λόγος του έχανε κάτι από την πνευματική του ευστροφία. Αρκετά εύγλωττος ο κ. Κώστας Καραμανλής· σαφής, κομψοεπής και πειστικός. Χειμαρρώδης ο κ. Ευ. Βενιζέλος· νευρώδες το ύφος του, που διακρίνεται για το ορμητικό και σφριγηλό της έκφρασης. Πιο ήπιός ο κ. Παυλόπουλος· γλαφυρός, πειστικός, εύστροφος και πνευματώδης. Πειστικός και εύγλωττος ο κ. Αβραμόπουλος, όπως και ο κ. Κωνσταντόπουλος. Μελίφθογγος και γλυκύφωνος ο κ. Κουβέλης.

Έξοχος χειριστής του λόγου ήταν ο Γεώργιος Παπανδρέου. Καλλιεπής, εύστροφος, πνευματώδης κι ετοιμόλογος. Ο μεστός λόγος του προκαλούσε ισχυρά συναισθήματα με εκείνα τα αλησμόνητα λογοπαίγνια, με τα οποία το πλήθος ξεσπούσε σε ουρανομήκεις ζητωκραυγές.

Χαρισματικός, ήταν και ο Ανδρέας Παπανδρέου. Με μια φράση, με ένα σύνθημα ενθουσίαζε το ακροατήριο και προκαλούσε συγκινήσεις και ψυχικές δονήσεις.

Τουναντίον, άτονος, άχρωμος, χλιαρός, υποτονικός ο προαλειφόμενος αρχηγός του ΠΑΣΟΚ κ. Γιώργος Πα-

πανδρέου. Ο λόγος του «πόρρω απέχει» του λόγου πατρός και παππού του. Αυτά, βέβαια είναι χαρίσματα.

Ο κόσμος τον χειροκροτεί, γιατί θυμάται τον Ανδρέα.

* * *

Ανεξαρτήτως, όμως, όλων αυτών, ο λαός απαιτεί από την αυριανή Κυβέρνηση, όποια κι αν είναι, να σκύψει πάνω στα προβλήματα των πολιτών. Ιδιαίτερα να προσέξει την ανεργία των νέων, τους οποίους τα κόμματα θυμούνται στις παραμονές των εκλογών. Δουλειά, απασχόληση ζητούν για να μην περιφέρονται στις καφετέριες. Πολλοί κίνδυνοι απειλούν τη νεολαία, την ελπίδα αυτή του έθνους, όπως, συνήθως, την αποκαλούν οι πολιτικοί στις περιοδείες τους, όταν θέλουν ν' αποσπάσουν χειροκροτήματα.

* * *

Θα τελειώσω με μία φράση του Περικλή, όπως την διέσωσε ο Αριστοτέλης (Ρητορ. 1.7), την οποία είπε σε κάποιο επιπάφιο λόγο του για τους νέους, που έπεσαν στον πόλεμο της Σάμου: «*Την νεότητα εκ της πόλεως ανηρήσθαι, ὥσπερ το ἔαρ εκ του ενιαυτού, εἰ εξαιρεθείη*», δηλ. το να χαθεί από την πόλη η νεολαία, είναι σα να φεύγει η άνοιξη από τον κύκλο της χρονιάς.

Η φράση αυτή του Περικλή «*mutatis mutandis*» (όπως έλεγαν οι Λατίνοι), δηλ. μεταβληθέντων εκείνων που πρέπει να μεταβληθούν, υπονοεί πολλά. Η Πολιτεία ας βοηθήσει, επί τέλους, με κάθε τρόπο τη δοκιμαζόμενη νεολαία μας. Οι καιροί ου μενετοί.

Εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων

(Σκέψεις και υπομνήσεις)

ΑΠΟ ΤΟ ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΟ, ΠΡΩΗΝ ΛΥΚΕΙΑΡΧΗ

Μετρημένοι, στα δάχτυλα της μιας χειρός, είναι οι μήνες, που μας χωρίζουν από την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων και παρά τις καθυστερήσεις, για τις οποίες, οπωσδήποτε, δεν ευθύνεται η παρούσα κυβέρνηση, είναι βέβαιο ότι θα διεξαχθούν με επιτυχία και ασφάλεια.

Είπα “με ασφάλεια”, γιατί, χωρίς να είμαι “μάντης κακών”, μιά ανησυχία είναι διάχυτη σε πολλούς. Ύστερα από το πρόσφατο τρομοκρατικό χτύπημα της Αλ. Κάιντα στη Μαδρίτη, επόμενο είναι να φοβάται κανείς ανάλογα αποτρόπαια κρούσματα, που θα μπορούσαν να συμβούν - Θεός φυλάξοι - και στην Αθήνα.

Η όλη διεθνής κατάσταση είναι συγκεχυμένη. Ταραχές, αιματοχυσίες στο Κόσοβο, στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ στην Παλαιστίνη. Παντού εστίες πολέμου, καταστροφές, δολοφονίες. Και εύλογα γεννιέται το ερώτημα και η απορία: τί αγώνες θα γίνουν στην Αθήνα υπό τη σκιά του φόβου, του άγχους και της καχυποψίας;

Είναι γνωστό ότι στην αρχαία Ελλάδα, κατά τη διάρκεια των Ολ. Αγ., διακόπονταν οι πολεμικές επιχειρή-

σεις για να λάβουν μέρος στη μεγάλη γιορτή και πανήγυρη της Ολυμπιάδας, το μήνυμα της οποίας ήταν: εκεχειρία, ειρήνη, συνεργασία, συμφιλίωση, ευγενής άμιλλα και έντιμη προσπάθεια για τον κότινο της νίκης, που αποτελούσε την καλύτερη ηθική ικανοποίηση των Ολυμπιονικών, τους οποίους κάθε πόλη υποδεχόταν με τιμές, γκρεμίζοντας, μάλιστα, συμβολικά, μέρος των τειχών, με την ιδέα ότι δεν χρειαζόταν τείχη μιά πόλη, που είχε τέτοιους αθλητές.

* * *

Σήμερα, όμως, όλα τα σχετικά με το ολυμπιακό ιδεώδες, άλλαξαν ριζικά. Το πνεύμα του Ολυμπισμού αλλοιώθηκε και υποβαθμίστηκε και τα πάντα έγιναν εμπορεύσιμα.

Σήμερα, εκεί που έφθασαν τα πράγματα, λόγω της τρομοκρατίας, στην Αθήνα λαμβάνονται, όχι αδικαιολόγητα, δρακόντεια μέτρα φρούρησης, προστασίας και ασφάλειας.

Η Αθήνα θωρακίζεται από ξηράς, αέρος και θαλάσσης, για να προληφθεί κάθε ενδεχόμενο. Και ο απλός πολίτης αναρωτιέται: τί είδους αγώνες θα είναι αυτοί και ποιο το μήνυ-

μά τους; Και συνάμα απευθύνει εύλογα ερωτήματα προς πάσα κατεύθυνση: έως πότε θα συνεχιστούν οι αιματοχυσίες, η βία και οι τρομοκρατικές ενέργειες;

Μέχρι πότε ο κόσμος θα ζει υπό τον βραχνά του φόβου;

Πότε θα γίνει κατανοητό απ' όλους, ότι η βία δεν χτυπιέται με τη βία και ότι το λεγόμενο "πάσσαλος πασσάλω εκκρούεται" δεν μπορεί να εφαρμοσθεί εδώ; Πότε θα σταματήσουν τα καυτά δάκρυα να αυλακώνουν τις παρειές αθώων παιδιών; Πότε δεν θα βλέπομε πια, στα κανάλια σκηνές φρίκης με ακρωτηριασμένα κορμιά, κομμένα χέρια και πόδια παιδιών;

Πότε οι ένθεν και εκείθεν θα αντιληφθούν τις λαθεμένες πολιτικές τους; Πότε οι ηγετίσκοι της Ευρώπης θα παύσουν να συνοδοιπορούν με τη μεγάλη υπερδύναμη και θα διαχωρίσουν τις ευθύνες τους;

* * *

Κάτω, λοιπόν, από τέτοιες δυσμενείς και δυσοίωνες συνθήκες η Ελλάδα θα διεξαγάγει τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Και θα ήθελα, πριν τελειώσω, να κάνω προς όλους μιά υπόμνηση: τόσο οι Ευρωπαίοι όσο και οι Αμερικανοί ας σκεφθούν ότι, όταν στην Αθήνα χτίζονταν Παρθενώνες και γινόταν, το 776 π.Χ. η πρώτη Ολυ-

μπιάδα, οι μακρινοί πρόγονοί τους ζούσαν σε σπήλαια και λιμναίες οικήσεις και συνεννοούνταν μεταξύ τους με περιορισμένο αριθμό λέξεων και χειρονομίες.

Και οι άλλοι Μεσανατολίτες, απόγονοι μακρινών προγόνων, που είχαν αναπτύξει, κάποτε κι αυτοί, έναν αξιόλογο πολιτισμό, καιρός είναι να σκεφθούν σοβαρότερα. Να συνέλθουν. Θα προέτρεπα όλους αυτούς, πριν έρθουν τον Αύγουστο στην Αθήνα για τους Αγώνες, να επισκεφθούν την αρχαία Ολυμπία, για να προσκυνήσουν, καθένας με τον τρόπο του, τον ιερό χώρο, τους βωμούς και τα ιερά. Να μεταφέρουν τη φαντασία τους νοερά στην περίοδο των αρχαίων Ολ. Αγώνων. Να θαυμάσουν τα ερείπια του ναού του Ολυμπίου Διός και να ιδούν, σαν σε οπτασία, στο κέντρο του σηκού το χρυσελεφάντινο άγαλμα του Δία, έργο του Φειδία, το οποίο δικαίως θεωρήθηκε ένα από τα 7 θαύματα του αρχαίου κόσμου. Να επισκεφθούν παραπλεύρως το στάδιο και να δουν νοερά τους αρχαίους δρομείς να τρέχουν. Έπειτα το Μουσείο, για να θαυμάσουν, εκτός των άλλων, το εκπάγλου ωραιότητας άγαλμα του Ερμή του Πραξπέλη, το οποίο, θα διαπιστώσουν ότι τους χαμογελάει απ' όποια πλευρά και αν το ιδούν. Να ανεβούν ύστερα στον Κρόνιο λόφο,

απ' όπου θα θαυμάσουν τό ιερό το-
πίο. Ας αναλογιστούν όλοι τους ότι
το διαχρονικό μήνυμα των Ολ. Αγ.
ήταν, είναι και θα είναι: εκεχειρία,
συναδέλφωση, αλληλοκατανόηση
και Αγάπη σε όλους, ακόμη και
σους εχθρούς, όπως το διεκήρυξε ο
ταπεινός εκείνος Διδάσκαλος της
Γαλιλαίας, ο Χριστός.

Και τότε όλοι σεις, αναβαπτισμένοι
στα νάματα του αρχαίου Ολυμπι-
σμού, θα μεταρσιωθείτε προς τα υ-
ψηλά ιδεώδη του Ολυμπιακού Πνεύ-
ματος, που έχει την ικανότητα, σαν
άλλη κολυμβήθρα του Σιλβάμ, να

σας αναγεννήσει, να σας θεραπεύ-
σει και να σας ημερώσει και γαλη-
νέψει, έτσι ώστε, παίρνοντας το δρό-
μο προς την Αθήνα, θα ακούσετε
τον μακρινό απόηχο του ολυμπια-
κού ύμνου, που συνέθεσε το 1896 ο
μεγάλος μας ποιητής Κ. Παλαμάς,
με την ευκαιρία της τελέσεως των
πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων στην
Αθήνα.

Αρχαίο Πνεύμα αθάνατο αγνέ πατέρα
του ωραίου, του μεγάλου και τ' αληθινού,
κατέβα, φανερώσου κι άστραψε εδώ πέρα
στη δόξα της δικής σου γης και τ' ουράνου...

*Αγώνισμα δρόμου

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΟ, ΠΡΩΗΝ ΛΥΚΕΙΑΡΧΗ

Με αφορμή την ανόητη και θρασύτατη δήλωση του Πρύτανη του Παν/μίου Κων/λης, δήλωση που δεν θα την έκανε και ο πιο αμόρφωτος βαρκάρης του Κερατίου κόλπου, ότι δηλ. η Τουρκία μπορεί με 135.000 νεκρούς να καταλάβει την Ελλάδα και την Κύπρο, θα ήθελα να σημειώσω τούτο:

Θα έπρεπε κάποιος Έλληνας πολιτικός ή στρατιωτικός, να υπενθυμίσει στον Πρύτανη την απάντηση, που έδωσε ο Λεωνίδας στις Θερμοπύλες, το 480 π.Χ., στον Ξέρξη, όταν αυτός ζήτησε από τους Έλληνες να παραδώσουν τα όπλα. "Μολών λαβέ" του είπε. Έλα να τα πάρεις. Απάντηση απλή και λακωνική. "Πάσσαλος πασσάλω εκκρούεται".

Ευκαιριακά, ας αναφέρω ότι η πατρίδα μας έδωσε στο παρελθόν, κατά καιρούς, στους διαφόρους εχθρούς της, θαρραλέες απαντήσεις, που εκφράζουν, στο σύνολό τους, την αδάμαστη θέληση του ελληνικού λαού να ζήσει ελεύθερος και να αντισταθεί κατά πάσης εχθρικής πρό-

κλήσης κι επιβουλής.

Σταχυολογώ μερικές:

Λίγο πριν από τους Περσικούς πολέμους, ο βασιλιάς Δαρείος έστειλε κήρυκες σε πόλεις της Ελλάδος, για να ζητήσουν "γην και ύδωρ" (σημεία υποταγής). Λέγεται ότι οι Αθηναίοι τους έριξαν σε πηγάδι και οι Σπαρτιάτες σε βάραθρο λέγοντάς τους να πάρουν απ' εκεί όση γη και ύδωρ θέλουν.

Πριν από τη μάχη των Πλαταιών (479 π.Χ.) ο Πέρσης Μαρδόνιος διεβίβασε στους Αθηναίους δελεαστικές προτάσεις, αν συμμαχήσουν με αυτόν. Οι Αθηναίοι απάντησαν: "Όσο ο ήλιος ακολουθεί την ίδια πορεία, ποτέ κι εμείς δεν πρόκειται να γίνουμε σύμμαχοί σας (Ηρόδ. Θ. 143).

Αξίζει να παραθέσω το πιο κάτω ιστορικό ανέκδοτο: Το 146 π.Χ. οι Ρωμαίοι κατέλαβαν την Κόρινθο. Ο ύπατος Μόμιος είδε μερικά παιδιά συγκεντρωμένα, για να σταλούν στα σκλαβοπάζαρα της Ρώμης και θέλοντας να δοκιμάσει τη νοημοσύνη τους, πήρε αβάκια και τα διέταξε να γράψουν ό,τι ήθελαν. Ένα παιδί έγραψε στίχους του Ομήρου:

*"Χαρά στους Δαναούς και δύο και τρεις φορές χαρά τους,
που για χατίρι χάθηκαν των Ατρείδων στην Τροία.*

Δεν ήτανε να πέθαινα και να με πάρ' ο χάρος

τη μέρα που'πεφταν βροχή τα χάλκινα κοντάρια.

Και μνήμα θα'χα κι οι Αχαιοί τη δόξα μου θα λέγαν.

Μα τώρα με πικρό χαμό μου είναι γραφτό να λειώσω".